

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Природничо-географічний факультет

Кафедра географії та геоекології

Географія материків і океанів

Силабус

2021 – 2022 навчальний рік

Силабус розглянутий на засіданні кафедри географії та геоєкології
Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри географії та геоєкології _____ (к.г.н., доц.. Семенюк Л. Л.)

Розробник: кандидат біологічних наук, доцент кафедри географії та геоєкології Мирза-Сіденко Валентина Миколаївна

1. Ел. адреса: vmirzasidenko@ gmail.com

Інша контактна інформація: тел.: 0666279175

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Назва дисципліни:	Географія материків і океанів
Спеціальність:	014 Середня освіта (Географія)
Освітньо-професійна програма:	Середня освіта (Географія та Історія)
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Форма навчання:	денна
Курс:	4-й
Семестр:	7-й
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів –	2
Блоків (модулів) –	
Змістових модулів	
Загальна кількість годин –	60
Тижневих годин для денної форми навчання:	2
Лекції	22 год.
Практичні, семінарські	16 год.
Лабораторні	-
Самостійна робота	22
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тези тощо)	не передбачено
Вид підсумкового контролю:	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті університету	Moodle ЦДПУ
Зв'язок з іншими дисциплінами.	загальне землезнавство, кліматологія, геологія, ландшафтознавство, гідрологія, геоморфологія, географія ґрунтів, біогеографія, картографія, історична географія тощо

3-4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета : засвоєння загальних закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів.

Завдання :

- сформулювати глибокі знання щодо прояву фізико-географічних закономірностей Світового океану, окремих материків, природних регіонів;
- засвоїти сучасні гіпотези динаміки Землі, структурної будови земної кори, основних типів морфоструктур;
- оволодіти знаннями щодо тектонічної обумовленості будови земної поверхні, розміщення корисних копалин;
- сформулювати уявлення про фактори кліматоутворення, кліматичне районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів;
- оволодіти закономірностями географічного поширення ґрунтового, рослинного покриву, тваринного світу, зональних типів ландшафтів в аспекті їх антропогенної трансформації та охорони;
- вивчити фактори природної диференціації та схем фізико-географічного районування, засвоєння регіональних відмінностей в межах окремих материків і океанів;
- засвоїти передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: загальні закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей геосфери в межах океанів, материків, фізико-географічних регіонів, сучасні тектонічні концепції, особливості структурної будови земної кори світового океану, усіх материків, основні типи морфоструктур; специфіку кліматичного районування, типи клімату окремих океанів, материків, фізико-географічних регіонів; передбачений навчальною програмою обсяг географічної номенклатури.

вміти: встановлювати закономірні зв'язки між тектонічними структурами земної кори, рельєфом та корисними копалинами; між кліматом, ступенем сформованості гідрографічної мережі, обсягом і розподілом поверхневого стоку, особливостями ґрунтового-рослинного покриву, поширенням зональних ландшафтів тощо; здійснювати комплексні фізико-географічні характеристики окремих океанів, морів, материків, фізико-географічних регіонів; виконувати комплексне і геокомпонентне профілювання території; опрацьовувати інформацію, представлену у традиційних та новітніх картографічних матеріалах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

1. Загальні:

Системні компетентності:

ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.

2. Спеціальні (фахові):

ФК1 – здатність демонструвати знання теоретико-методологічних основ та історії розвитку географічної науки, використовувати поняттєво-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).

ФК2 – здатність застосовувати базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних ресурсів та природокористування, природних комплексів.

ФК3 – здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі, опрацьовувати різні джерела географічної інформації, ефективно та вільно передавати географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій.

ФК9 – володіння методикою географічних, історичних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.

ФК10 – здатність до виконання функціональних обов'язків вчителя географії, історії та класного керівника, педагогічного мислення, осмислення та аналізу педагогічної

дійсності, застосування творчого підходу, моделювання та розв'язування педагогічних ситуацій, планування навчально-виховної роботи з дітьми, педагогами та батьками, застосування індивідуального підходу, розвитку творчих здібностей, активізації пізнавальної діяльності, дотримання педагогічного такту.

ФК11 – здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу у середній школі, результатів конкретних педагогічних впливів, створювати сприятливий позитивний емоційний клімат на уроці, управляти учнівським колективом, комунікувати зі спільнотами, організувати комунікацію учнів, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціокультурних та економічних особливостей.

ФК12 – здатність планувати та конструювати процес навчання географії та історії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, з врахуванням гігієнічних вимог, основних дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей учнів із застосуванням сучасних методик і освітніх технологій, у тому числі й інформаційних.

Програмні результати навчання:

ПРН1 – *знає та розуміє* теоретико-методологічні основи та історію розвитку географічної та історичної науки, зокрема, понятійно-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії та історії й наукову періодизацію історичних процесів;

ПРН2 – *описує* основні механізми функціонування природних комплексів, суть територіальної організації суспільства, окремих їх компонентів, *класифікує* зв'язки і залежності між компонентами, *знає* причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них;

ПРН3 – *знає і розуміє* принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтної оболонки Землі, особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; *пояснює* закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояв фізико-географічних закономірностей на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях, у межах океанів, материків, України та її регіонів; *розуміє* геоecологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем та *усвідомлює* важливість охорони навколишнього середовища;

ПРН10 - *Знає* історичні особливості розвитку регіонів України, реалізовує краєзнавчий підхід на уроках географії та історії, у позакласній та позашкільній роботі з учнівською молоддю.

ПРН11 – *застосовує* базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії та історії, їхні теоретичні й емпіричні досягнення; *орієнтується* у світовому й національному географічному та історичному освітньо-науковому просторі; *опрацьовує* різні джерела інформації; вільно передає географічні та історичні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій;

ПРН13 – *встановлює* закономірності територіальної організації суспільного виробництва та населення, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах; *пояснює* та аналізує суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства;

Перелік дисциплін, необхідних для засвоєння курсу (пререквізити): загальне землезнавство, кліматологія, геологія, ландшафтознавство, гідрологія, геоморфологія, географія ґрунтів, біогеографія, картографія.

Постреквізити. Знання, отримані при вивченні дисципліни, використовуються під час засвоєння геоecології, природно-заповідних територій, фізичної географії України, регіональної суцільної географії, екскурсознавства і музеєзнавства, рекреаційної географії тощо.

5. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж. / год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття) /	Література	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тижд. 1 7 год	РОЗДІЛ V. ПІВДЕННА АМЕРИКА ТЕМА 32. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ 1. ФГП материка. 2. Історія відкриття та дослідження Пд. Америки		Лекційні матеріали, презентація Література [3,4, 5, 11,12]	1 год Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми. Історія відкриття та дослідження материка. Географічна номенклатура.	2 бали	
	ТЕМА33. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ 1. Історія геологічного розвитку та основні етапи формування природи (в межах Південноамериканської платформи і геосинклінальних областей). 2. Процеси палеозойського, мезозойського й кайнозойського горотворення на материк, сейсмічність та вулканізм. Неотектонічні рухи. 3. Типи морфоструктур і морфоскульптур . 4. Корисні копалини.	Лекція 2 год Практ. 2 год Консультація 2 год	Лекційні матеріали, презентація Література [3,4, 5, 11,12]	2 год Тектонічні процеси у шовних зонах літосферних плит. Геоструктурний план материка. Відповідність між тектонічними структурами та орографією материка. Географічна номенклатура.	3 бали	
Тижд. 2 5 год	ТЕМА 34. КЛІМАТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ 1. Загальні особливості формування клімату материка під впливом кліматотвірних факторів. 2. Типи клімату й кліматичне районування. Характеристика кліматичних поясів та областей Південної Америки. Специфічні риси клімату Анд та узбережжя Тихого океану.	Лекція 2 год. Практ. 2 год	Лекційні матеріали, Література [3,4, 5, 11,12]	1 год Групи кліматотвірних чинників, їх вплив на материк. Центри дії атмосфери, типи атмосферної циркуляції, океанічна циркуляція, характер підстеляючої поверхні материка. Характеристика кліматичних поясів та областей.	3 бали	
Тиждень 3 3 год	ТЕМА35. ВНУТРІШНІ ВОДИ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ 1. Загальна характеристика та особливості розподілу річкового стоку на материк; фактори його формування. 2. Класифікація річок за джерелами живлення. 3. Озера: генетичні типи та географія поширення; водний режим озер. 4. Болота і підземні води; їх народногосподарське значення. 5. Сучасне зледеніння Анд.	Лекція 2 год.	Лекційні матеріали, відеоматеріали Література [3,4, 5, 11,12]	1 год Фактори формування поверхневого стоку. Басейни стоку. Типи живлення та режими річок. Канали. Водосховища. Генетичні типи озерних улоговин. Закономірності розміщення озер. Географічна номенклатура.	3 бали	

Тижень 4-5 7 год	ТЕМА 36. ГРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ 1.Закономірності розміщення та основні типи ґрунтово-рослинного покриву Південної Америки 2.Сучасна флора Неотропічного царства; субантарктична флора. 3.Особливості та своєрідність фауни материка; її пристосування до кормової бази. Релікти та ендеміки.		Лекційні матеріали, відеоматеріали Література [3,4, 5, 11,12]	1 год Материк у схемах флористичного, фауністичного, біотичного районування суходолу. Географічні елементи флори. Фауна.	3 бали	
	ТЕМА 37. ГЕОГРАФІЧНІ ПОЯСИ І ПРИРОДНІ ЗОНИ МАТЕРИКА 1.Структура широтної зональності на материку: зона вологих екваторіальних лісів (сельва), субекваторіальних перемінно-вологіх (в т.ч. мусонних) лісів, саван та рідколісся (північна - льянос та південна - кампос), зона трав'яних субтропічних степів (пампа), зона напівпустель і пустель помірних широт; зона берегових пустель і напівпустель субекваторіального, тропічного та субтропічного кліматичних поясів й узбережні ліси помірної зони.	Лекція 2 год. Практ. 2 год	Лекційні матеріали, Література 3,4, 5, 11,12]	1 год Висотна поясність Анд та її специфічні риси. Понятійно-термінологічний апарат. Характеристика ландшафтних зон за типовим планом.	3 бали	
	ТЕМА 38. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ. 1.ПОЗААНДІЙСЬКИЙ СХІД 2.АНДІЙСЬКИЙ ЗАХІД.		Лекційні матеріали, презентація Література [3,4, 5, 11,12]	1 год Оріноцька рівнина країна. Гвіанська нагірнорівнинна країна. Амазонська низовинна країна. Бразильська плоскогірна країна. Внутрішня рівнинна країна. Пресодільська плоско-улоговинна країна. Патагонська платоподібна країна. Північно-Андійська прсыак раїна. Централіно-Андійська прсыак країна. Чілійсько-Андійська прсыак країна. Патагонсько-Андійська прсыак країна	3 бали	
Тижень 6-7 6 год	РОЗДІЛ VI. АФРИКА ТЕМА39. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА БЕРЕГИ АФРИКИ 1.Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення Африки; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми. 2. Історія відкриття та дослідження Африки		Лекційні матеріали, відеоматеріали Література [2, 21, 5, 4]]	1 год. Історія відкриття та дослідження Африки. Характер берегової лінії. Географічна номенклатура.	2 бали	

	<p>ТЕМА 40. ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АФРИКИ</p> <p>1.Історія геологічного розвитку Африки й формування органічного світу. 2.Роль неотектонічних рухів у формуванні рельєфу й природних комплексів. Сучасний вулканізм та сейсмічність 3.Висока та Низька Африка. 4. Корисні копалини Африки.</p>	Лекція 2 год Практ. 2 год	Лекційні матеріали Відеоматеріали Література [2, 21, 5, 4]	1 год Тектонічні процеси у шовних зонах літосферних плит. Геоструктурний план материка. Відповідність між тектонічними структурами та орографією материка. Географічна номенклатура.	3 бали	
	<p>ТЕМА 41. КЛІМАТ АФРИКИ</p> <p>1.Загальні фактори формування клімату. 2.Типи клімату й кліматичне районування. Подібність та відмінність кліматичних умов північної й південної частини материка.</p>	Лекція 2 год Практ. 2 год	Лекційні матеріали відеоматеріали Література [2,3,6,7]	1 год Групи кліматотвірних чинників, їх вплив на материк. Центри дії атмосфери, типи атмосферної циркуляції, океанічна циркуляція, характер підстеляючої поверхні материка. Характеристика кліматичних поясів та областей.	3 бали	
Тиждень 8 3 год	<p>ТЕМА 42. ВНУТРІШНІ ВОДИ АФРИКИ</p> <p>1.Загальна характеристика й нерівномірність розподілу річкового стоку; фактори, що його зумовлюють. Безстічні області. Тимчасові водотоки 2..Класифікація річок Африки. 3.Озера. 4.Підземні води. Багаторічні сніги та льодовики.</p>	Лекція 2 год	Лекційні матеріали відеоматеріали Література [2, 21, 5, 4]	1 год Басейни стоку. Типи живлення та режими річок. Канали. Водосховища. Генетичні типи озерних улоговин. Закономірності розміщення озер. Географічна номенклатура.	3 бали	
Тиждень 9 6 год	<p>ТЕМА43. ГРУНТОВО- РОСЛИННИЙ ПОКРИВ І ТВАРИННИЙ СВІТ АФРИКИ</p> <p>1.Загальні риси органічного світу Африки; його ендемізм. 2.Фактори формування та сучасного розміщення ґрунтово-рослинного покриву й тваринного населення. 3.Зв'язки та спільні риси флори і фауни Південних материків.</p>		Лекційні матеріали відеоматеріали Література [2, 21, 5, 4]	1 год Материк у схемах флористичного, фауністичного, біотичного районування суходолу. Географічні елементи флори. Фауна.	3 бали	
Тиждень 10	<p>ТЕМА 44. СТРУКТУРА ШИРОТНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ АФРИКИ</p> <p>1..Структура широтної зональності Африки: зона вологих екваторіальних лісів, перемінно-вологих лісів, саван та</p>	Лекція 2 год Практ. 2 год	Лекційні матеріали відеоматеріали	1 год Висотна поясність та її специфічні риси. Понятійно-термінологічний апарат. Характеристика ландшафтних зон Африки за	3 бали	

5 год	рідколісся, тропічних пустель і напівпустель, вічнозелених твердолистяних лісів та чагарників; характеристика їх головних особливостей. Ступінь прояву секторності природних зон на континенті. Висотна поясність.		Література [21, 5, 4]	типовим планом.		
Тиждень 11 6 год	ТЕМА 45. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ АФРИКИ. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ 1.Особливості просторової диференціації природних умов Африки та її залежність від ступеня прояву зональних (кліматичних) і азональних (геолого-геоморфологічних) факторів. Фізико-географічне районування Африки. 2. РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АФРИКИ. НИЗЬКА АФРИКА.. 3. ВИСОКА АФРИКА		Лекційні матеріали Література [21, 5, 4]	1 год НИЗЬКА АФРИКА. Атласка прська країна .Сахарська нагірно-рівнина країна .Судано-Гвінейська нагірно-улоговинна країна.Конголезька улоговинна країна. ВИСОКА АФРИКА. Ефіопсько-Сомалійська (Абсо-Сомалійська) країна. Східно-Африканська нагірна країна.. Південно-Африканська плоскогірня країна .Капська прська країна. Мадагаскарська острівна країна.	3 бали	
Тиждень 12 2 год	РОЗДІЛ VII. АВСТРАЛІЯ, ОКЕАНІЯ, АНТАРКТИДА ТЕМА 47.ТЕКТОНІКО-ОРОГРАФІЧНА БУДОВА АВСТРАЛІЇ 1.Загальні риси тектоніко-геологічної будови Австралії. Австралія –найнижчий материк земної кулі. 2.Основні риси орографічної будови материка. Поверхні вирівнювання та їх роль у процесах формування поверхні материка. Переважаючі типи морфоскульптур. 3. Корисні копалини.		Лекційні матеріали відеоматеріали Література [16, 21, 5, 4]	1 год Фізико-географічне положення Австралії. Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми. Історія відкриття та дослідження материка. Географічна номенклатура.	2 бали	
	ТЕМА 48.КЛІМАТ ТА ВНУТРІШНІ ВОДИ АВСТРАЛІЇ 1.Фактори формування клімату Австралії. 2.Кліматичне районування. Типи клімату. Характеристика кліматичних поясів та областей Австралії. 3.Поверхневі води континенту та нерівномірність їх розподілу. Класифікація річок за джерелами живлення й водним режимом. Система Муррей – Дарлінг. 4.Розміщення озер, їх генетичні типи, гідрологічний режим та господарське значення. 5.Басейни підземних вод.		Лекційні матеріали відеоматеріали Література [4, 5,7,10, 11,12]	1 год Центри дії атмосфери, типи атмосферної циркуляції, океанічна циркуляція, характер підстиляючої поверхні материка. Характеристика кліматичних поясів та областей. Географічна номенклатура. Басейни стоку. Типи живлення та режими річок. Канали. Водосховища. Генетичні типи озерних улоговин. Закономірності розміщення озер. Географічна номенклатура.	3 бали	
Тиждень 13 3 год	ТЕМА 49. ГРУНТОВИЙ ПОКРИВ, РОСЛИННІСТЬ І ТВАРИННИЙ СВІТ АВСТРАЛІЇ. СТРУКТУРА ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗОНАЛЬНОСТІ. 1.Давність та своєрідність органічного світу, ендемізм і бідність видового складу; причини їх прояву. Зв'язки австралійської флори з євразійською, капською та антарктичною. 2.Специфічні риси фауни, її своєрідність і "дефектність".	Лекція 2 год.	Лекційні матеріали Література [4, 5,7,10, 11,12]	1 год Австралія у схемах флористичного, фауністичного, біотичного районування суходолу. Фауна. Понятійно-термінологічний апарат	3 бали	

	Сучасний стан фауністичних комплексів та проблеми їх охорони. 3.Ландшафтні зони Австралії: зона дощових (мусонних) екваторіальних та вологих тропічних вічнозелених лісів, сухого тропічного вічнозеленого рідколісся, саван, тропічних й субтропічних напівпустель і пустель, субтропічних вологих та сухих лісів.				
Тиждень 14 1 год	ТЕМА 50. ПРОСТОРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРИРОДИ ТА ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ АВСТРАЛІЇ 1.Закономірності просторової диференціації природи Австралії. Схема фізико-географічного районування Австралії; фізико-географічні країни та області, принципи й критерії їх виділення: 1) Західно-Австралійська плоскогірна країна; 2) Центральна низовинна країна; 3) Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет). 2.РЕГІОНАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРИРОДИ АВСТРАЛІЇ.		Лекційні матеріали відеоматеріали Література [4, 5,7,10, 11,12]	1 год Західно-Австралійська плоскогірна країна .Характер поверхні у зв'язку із розташуванням в межах давньої Австралійської платформи; давні кори вивітрювання та їх вплив на формування й збереженість основних форм рельєфу. Типи морфоструктур і морфоскульптур. Рівнина Налларбор - найбільший карстовий район Австралії. Центральна низовинна країна Природні комплекси країни: пустельні (переважаючи), чагарникові напівпустельні, саваново-злакові, евкаліптово-рідколісні та мангрові. Фауністичні комплекси, їх своєрідність. Проблеми спустелення. Східно-Австралійська гірська країна (Великий Вододільний хребет) . Лісова рослинність гір. Закономірності зміни природи країни з півночі на південь та із заходу на схід; контрастність природних умов та ландшафтних комплексів навітряних і підвітряних схилів гір.	3 бали
Тиждень 15 3 год	ТЕМА 51. ОГЛЯД ПРИРОДИ ОКЕАНІЇ. 1.Своєрідність Океанії як окремої частини світу. Загальні відомості. Острови Тихого океану, їх походження (материкові, вулканічні й коралові) та зв'язок зі структурами дна (Тихоокеанською океанічною платформою й Тихоокеанським геосинклінальним поясом). 2. Фізико-географічне районування Океанії. 2. Меланезія (Нова Гвінея, арх. Бісмарка й Луїзіади, Соломонові о-ви, Нові Гебріди, Нова Каледонія, Фіджі та ін.). 3. Мікронезія (арх. Кадзан (Волкано), Огасавара (Бонін), Маріанські, Каролінські, Маршалові, Гілберта, Тувалу та о-ви Науру й Ошен). 4. Нова Зеландія, Полінезія (Гавайські, о-ви Лайн (Споради), арх. Фенікс і Токелау, Самоа, о-ви Тонга, Кука, Тубуаї, Туамоту, Маркиські, о. Пасхи та ін.). Географічна номенклатура.	Практ. 2 год.	Лекційні матеріали відеоматеріали Література [25, 27,10, 11,12]	1 год Меланезія (Нова Гвінея, арх. Бісмарка й Луїзіади, Соломонові о-ви, Нові Гебріди, Нова Каледонія, Фіджі та ін.). Мікронезія (арх. Кадзан (Волкано), Огасавара (Бонін), Маріанські, Каролінські, Маршалові, Гілберта, Тувалу та о-ви Науру й Ошен). Нова Зеландія, Полінезія (Гавайські, о-ви Лайн (Споради), арх. Фенікс і Токелау, Самоа, о-ви Тонга, Кука, Тубуаї, Туамоту, Маркиські, о. Пасхи та ін.). Географічна номенклатура.	3 бали

	Маркізькі, о. Пасхи та ін.).					
Тиждень 16 3 год	ТЕМА52. АНТАРКТИДА Й АНТАРКТИКА 1.Сучасні наукові дослідження. Міжнародне співробітництво. Перспективи освоєння природних ресурсів Антарктиди, можливі негативні наслідки. Проблеми охорони природи. 2.Льодовий покрив: вік, сучасний стан, морфогенетичні типи льодовиків та льодовикових куполів; їх вплив на клімат. 3. Підлідний рельєф материка. 4.Кліматичне районування материка.	Лекція 2 год.	Лекційні матеріали Література [25, 27,10, 11,12]	1 год Фізико-географічне положення Антарктиди. Характеристика та своєрідність фізико-географічного положення; розміри і конфігурація. Особливості берегів й основні берегові форми. Історія відкриття та дослідження материка. Тектоніко-орографічна будова материка. Рельєф корінного ложа. Географічна номенклатура.	3 бали	
Тиждень 17 3 год	1.Органічний світ материкової частини Антарктиди та прилеглих акваторій океанів. 2.Природні зони та секторність (провінціальність) природних умов; регіональний огляд Антарктиди. 3.Сучасні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання	Практ. 2 год.	Лекційні матеріали відеоматеріали Література[25, 27,10, 11,12]	1 год Західна та Східна Антарктида. Природні особливості. Географічна номенклатура.	3 бали	
		Лекцій – 22 год Практичних – 16 год		Самостійна робота - 22 год	60 балів	

6. Література для вивчення дисципліни

1. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2- х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. - 540 с.
2. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. - 643 с.
3. Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.
4. Костів Л. Я. Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.- метод. посібник / Л. Я. Костів. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 184 с.
5. Барановська О. В. Фізична географія материків і океанів : навч. посібник : у 2 ч. / О. В. Барановська. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – Ч. 1 : Світовий океан, Африка, Австралія, Океанія, Південна Америка. – 306 с.
6. Гудзевич А.В. Регіональна фізична географія (Європа та Азія). –Вінниця, 2005.
7. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків і океанів : навч. посібник : у 2 ч. – Вінниця, 2001. – 410 с.

8. Власова Т. В. Физическая география материков и океанов / Власова Т. В., Аршинова М. А., Ковалева Т. А. – [4-е изд.]. – М. : Академия, 2009. – 640 с.
9. Исаченко А.Г., Шляпников А.А. Ландшафты. – М., 1989.
10. Притула Т. Ю. Физическая география материков и океанов : учебное пособие для вузов / Притула Т. Ю., Еремина В. А., Спрялин А. Н. – М. : Владос, 2004. – 688 с.

Допоміжна

11. Мирза-Сіденко В.М. Навчально-методичний посібник з курсу „Фізична географія материків і океанів”.- Кіровоград, 2020.- 188 с.
12. [Апродов В. А.](#) Зоны землетрясений. — М. : [Мысль](#), 2010. — 462 с. — ([Природа мира](#)) — ISBN 978-5-244-01122-7.
13. Власова Т. В. Физическая география материков и океанов / Власова Т. В., Аршинова М. А., Ковалева Т. А. – [4-е изд.]. – М. : Академия, 2009. – 640 с.
14. [Graham Bateman](#). The Encyclopedia of World Geography. — Andromeda, 2002. — 288 с. — ISBN 1871869587
15. Блій Г. Д. Географія: світи, регіони, концепти / Блій Г. Д, Муллер П., Шаблій О. / Пер. з англ. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
16. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. Т.2. Європа. Київ, 2017. - 540 с.
17. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. Т.1 Азія. Київ, 2017. - 643 с.
18. Притула Т. Ю. Физическая география материков и океанов : учебное пособие для вузов / Притула Т. Ю., Еремина В. А., Спрялин А. Н. – М. : Владос, 2004. – 688 с.
19. Физическая география материков и океанов / Под ред. А.М. Рябчикова. – М., 1988.
20. Пирожник И.И., Рылюк Г.Я., Еловичева Я.К. География Мирового океана. – Минск, 2006.
21. Физическая география Мирового океана. – Л., 1980.
22. Физическая география частей света / Под ред. А.М. Рябчикова. – М., 1963.
23. Энциклопедия окружающего мира: Атмосфера. Погода и климат. Леса, ледники, моря и океаны. Землетрясения и вулканы. Полезные ископаемые. Карты и измерения / Джон Кларк, Давид Флинт, Тони Хзар и др. – М., 2000
24. Волошин І.І., Чирка В.Г. Географія Світового океану. – К., 1996.
25. Гвоздецкий Н.А., Голубчиков Ю.Н. Горы / Серия "Природа мира". –М., 1987.
26. Географический энциклопедический словарь. Географические названия. – М., 1989.
27. Географический энциклопедический словарь. Понятия и термины. –М., 1988.
28. Долгушин Л.Д., Осипова Г.Б. Ледники / Серия "Природа мира". – М., 1989.
29. Жучкевич В.А. Физическая география материков и океанов. В 2-х ч. – Минск, 1986.
30. Залогин Б.С. Мировой океан. – М., 2001.
31. Исаченко А.Г., Шляпников А.А. Ландшафты. – М., 1989.
32. Каплин П.А., Леонтьев О.К., Лукьянова С.А., Никифоров Л.Г. Берега / Серия "Природа мира". – М., 1991.
33. Кист А. Австралия и острова Тихого океана. – М., 1980.
34. Леонтьев О.К. Физическая география Мирового океана. – М., 1982.
35. Лобова Е.В., Хабаров А.В. Почвы / Серия "Природа мира". – М., 1983.

Інформаційні ресурси

- <http://piterk2006.narod.ru>
- <http://www.geosite.com.ru>

- <http://geoman.ru>
- <http://www.rgo.ru>
- <http://www.geografia.ru>
- <http://geo-tur.narod.ru>
- <http://geo.historic.ru>
- <http://geo2000.nm.ru>

7. Методичне забезпечення

1. **Лекційний курс:** електронні варіанти конспектів лекцій представлені у комп'ютерному класі факультету.

2. **Практичні заняття:**

- Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.

3. **Самостійна робота студентів:** Мирза-Сіденко В.М. Фізична географія материків і океанів. Навчально-методичний посібник до самостійної роботи, лабораторних і практичних робіт з курсу. – Кропивницький: ПП Озеров, 2020.- 188 с.

Методи навчання

Основні форми організації навчання при вивченні дисципліни: аудиторні заняття (лекції, практичні заняття); самостійна робота студентів; консультації.

Методи навчання:

За джерелом знань:

словесні: розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, бесіда, дискусія, диспут;

наочні: демонстрація, ілюстрація;

практичні: практичні роботи, підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, мультимедійних презентацій, аналіз проблемних ситуацій, метод проектів тощо.

За характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; пошуковий; дослідницький.

Дистанційні методи навчання: телекомунікаційні методи (інтерактивні лекції, практичні заняття, on-line консультації в режимі Zoom-конференцій та занять у Google Meet; робота у Viber-групах), самостійна робота студентів з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom).

8. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному опитуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт. Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності. Окреслимо його основні складові: складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів. Не публікувати відповіді на запитання, що використовуються в межах курсу для оцінювання знань студентів. Здійснювати посилання на джерела інформації у разі використання, дотримуватись норм законодавства про авторське право.

9. Критерії оцінювання
Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота																				Екзам ен	Сума балів								
Південна Америка										Африка					Австралія та Океанія. Антарктида.														
Т 3 2	Т 3 3	Т 3 4	Т 3 5	Т 3 6	Т 3 7	Т 3 8	К С Р	М К Р	Т 3 9	Т 4 0	Т 4 1	Т 4 2	Т 4 3	Т 4 4	Т 4 5	К С Р	М К Р	Т 4 6	Т 4 7	Т 4 8	Т 4 9	Т 5 0	Т 5 1	Т 5 2	К С Р	М К Р			
2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	1	5	2	2	2	2	2	2	2	2	1	5		
20										20					20					40	100								

Критерії оцінювання :

- 1.Змістовні відповіді - до 1 балів
- 2.Обґрунтовані доповнення до відповідей –до 1 балу
- 3.Активність під час дискусії – до 1 балів
- 4.Змістовність виконаних самостійно практичних робіт – 1 бал
- 6.Контроль самостійної роботи – 1 бал
- 7.Контрольна робота – 1-5 балів

Кількісні критерії оцінювання

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та умінь: поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях); самостійна робота студента; контрольні роботи;
підсумковий контроль (екзамен).

Для оцінювання навчальної роботи студентів підсумкова оцінка вираховується як сума балів за усі види роботи студентів та контрольні заходи.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не належать до структури практичного заняття. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок із метою перевірки підготовленості студента до заняття. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння

навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень студентів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі іспиту (якщо дисципліна вивчається впродовж декількох академічних періодів, то підсумковий контроль може проводитися за частиною дисципліни, вивченої в даному академічному періоді).

Критерії оцінювання виконання практичних робіт з курсу

Початковий рівень (0,25 балів). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлена нечіткими уявленнями про предмети і явища; діяльність студента здійснюється під керівництвом викладача. Студент уміє розрізняти поняття, величини, явища, одиниці вимірювання з даної теми, розв'язувати завдання за допомогою викладача лише на відтворення основних алгоритмів, формул; здійснювати математичні дії.

Середній рівень (0,5 балів). Необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані в основному рівні. Знання неповні, поверхові, студент в цілому правильно відтворює навчальний матеріал, але недостатньо осмислено; знає основні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, але має проблеми з аналізом та формулюванням висновків; частково контролює власні навчальні дії, здатний виконувати завдання за зразком. Студент розв'язує типові завдання (за зразком), виявляє здатність обґрунтовувати деякі логічні кроки за допомогою викладача.

Достатній рівень (0,75 балів). Студент добре опанував вивчений матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє проаналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією. Студент уміє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання. Відповідь студента повна, логічна; розуміння пов'язане з одиничними образами, не узагальнене. Володіє понятійним апаратом. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки. Уміє виправляти допущені помилки. Студент самостійно розв'язує типові завдання з даної теми, обґрунтовуючи обраний спосіб розв'язання.

Високий рівень (1 бал). Студент має системні, повні, глибокі, міцні, узагальнені знання про предмети, явища, поняття, теорії, їхні суттєві ознаки та зв'язок останніх з іншими поняттями в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії для вирішення нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення. Має сформовані міцні практичні навички. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно добирати та користуватися джерелами інформації. Студент самостійно розв'язує комбіновані типові завдання стандартним або оригінальним способом, розв'язує нестандартні завдання.

Оцінювання усних відповідей та повідомлень студентів:

1 бал - студент продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. У відсутні відповіді мовні та стилістичні помилки.

0,75 бали - відповідь студента майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій педагогічній ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі стилістичні помилки.

0,5 бали - відповідь неповна, фрагментарна. Студент не має системних знань з ГМіО чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але студент оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

0,25 бали - відповідь дуже фрагментарна. Студент має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

0 бал - відповідь дуже фрагментарна. Студент не має системних знань з ГМіО чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Виклад матеріалу не структурований. У відповіді наявні фактичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Максимальна кількість балів за всі завдання для самостійної роботи – **1 балів**.

1 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем, що виносяться на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

0,75 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знаомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

0,5 б. ставиться, коли студент якісно виконав ½ завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

0,25 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

0 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/4 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання контрольної роботи

5 балів ставиться у випадку, коли студент у відповіді на питання продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу з тієї чи іншої теми; вільне оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань, глибоке розуміння причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

4 бали ставиться, коли відповідь на питання правильна і майже повна, судження студента з питання мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. У відповіді висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Студент висвітлює причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності,

але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Матеріал викладено правильною мовою, без орфографічних та граматичних помилок, але присутні окремі стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь на запитання неповна, частково помилкова та фрагментарна. Студент не має системних знань з даного питання, не повною мірою володіє понятійно-термінологічним апаратом. Студент висвітлює лише один підхід до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає приклади причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей, але не розкриває їх суть. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні окремі граматичні, фактичні чи стилістичні помилки.

2/1 бал ставиться, коли у відповіді на питання студент демонструє вкрай поверхові знання з теми. Відповідь неповна та частково помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат несформований. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти, часто помилкові. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Відсутні згадування про причинно-наслідкові зв'язки та суспільно-географічні закономірності. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ при складанні екзамену з ГМіО:

40 балів - студент повністю засвоїв зміст курсу, вільно володіє навчальним матеріалом і вміє усвідомлено застосовувати його на практиці як в знайомих так і в нових ситуаціях. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу курсу ФГМіО. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Володіє вміннями користуватися різними джерелами інформації. Усі передбачені програмою завдання виконані з максимальною якістю.

35 балів - студент повністю засвоїв теоретичний зміст курсу, добре відтворює основний зміст навчального матеріалу. Застосовує знання у стандартних ситуаціях. Всі передбачені програмою навички сформовані. Усі передбачені програмою завдання виконані, якість більшості з них близька до максимальної.

30 балів - студент майже повністю засвоїв навчальний матеріал курсу, добре ним володіє, вміє застосовувати на практиці в знайомих ситуаціях. Студент намагається аналізувати, систематизувати інформацію, узагальнювати, робити висновки, висловлювати власну думку та аргументувати її, але недостатньо самостійний при цьому або припускається незначних помилок. Вільно усуває помилки та відповідає на зауваження. Всі передбачені програмою навички сформовані, але недостатньо. Виконав всі передбачені програмою завдання, якість жодного з них не оцінена мінімальним балом. Деякі завдання виконані з помилками.

25 балів - теоретичний зміст курсу засвоєний частково. Студент в цілому правильно відтворює навчальний матеріал. Відповідь логічно побудована, але неповна, супроводжується окремими прикладами. Студент намагається аналізувати, систематизувати інформацію, висловлювати власну позицію, але недостатньо її аргументує. Необхідні практичні методичні навички в основному сформовані. Більшість робіт, передбачених програмою виконано, але деякі з них мають недоліки, фактичні або змістовні помилки.

20 балів - теоретичний зміст курсу досить поверхово, посередньо або частково. Деякі практичні методичні навички несформовані. Студент уміє застосовувати знання для виконання завдань за зразком, зазнає труднощів у використанні теоретичного матеріалу на практиці при вирішенні нестандартних завдань. Більшість завдань передбачених програмою виконано, але якість виконання окремих з них оцінена мінімальним балом.

15 балів - теоретичний зміст курсу засвоєний лише фрагментарно. Необхідні навички не сформовані. Більшість передбачених програмою навчальних завдань не виконано або їх якість близька до мінімальної. Відповідь фрагментарна, нелогічна, а з деяких питань – відсутня. Але за додаткової самостійної роботи над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання завдань та глибше оволодіння навчальним матеріалом.

10 балів - теоретичний зміст курсу засвоєний дуже фрагментарно. Але має деякі методичні навички. Практичні завдання виконані, але багато грубих помилок.

5 балів - студент дав поверхову відповідь на одне з питань екзаменаційного білету або неповністю виконав практичне завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль

Оцінка за шкалою ECTS

90-100 Відмінно А відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок

82-89 Добре В вище середнього рівня з кількома помилками

74-81 Добре С в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок

64-73 Задовільно D непогано, але зі значною кількістю недоліків

60-63 Задовільно E виконання задовольняє мінімальним критеріям

35-59 Незадовільно FX з можливістю повторного складання 1-34 F з обов'язковим повторним курсом

A 90 – 100 («відмінно А») – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, демонструє глибокі теоретичні знання і практичні вміння, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспекти лекцій та усі виконані практичні роботи з курсу;

B 82 – 89 («добре В») – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій з основних тем та усі виконані практичні роботи з курсу ;

C 74-81 («добре С») – студент достатньо володіє навчальним матеріалом, під час усного спілкування допускає незначні помилки з професійної термінології, деякі види практичних завдань виконані з помилками (допускається декілька незначних помилок або 1 – 2 значні).

D 64-73 («задовільно D») – теоретичний матеріал засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.

E 60-63 («задовільно E») – студент засвоїв основні аспекти програмного матеріалу, деякі практичні навички не сформовані, студент невпевнено орієнтується у теоретичному і практичному матеріалі, має труднощі з використанням фахової термінології . Частина передбачених програмою практичних завдань не виконані, або деякі з них оцінені мінімальною кількістю балів.

F 35-59 («незадовільно F») – теоретичний матеріал курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою робіт виконано, але їх якість оцінена мінімальною кількістю балів; студент частково володіє фаховими компетенціями. Можливе підвищення оцінки за умови виконання додаткової самостійної роботи.

FX 1-34 («незадовільно FX») – студент не засвоїв основного змісту курсу, не знає професійної термінології, не володіє практичними вміннями. Практичні роботи не виконані або потребують повної переробки. Студент має перескласти певні теми під час консультацій.

Питання до екзамену з курсу ГМіО

4 курс (7 семестр)

1. Фізико-географічне положення Південної Америки. Історія відкриття та дослідження материка. Осередки давньої культури, ступінь освоєння й сучасний стан вивченості природи.
2. Історія формування території та основні етапи розвитку природи Південної Америки. Літосферні плити. Характер взаємодії літосферних плит у шовних зонах. Давні і молоді платформи, геосинклінальні пояси. Елементи тектонічної будови платформ.
3. Роль неотектонічних рухів у формуванні загальних рис сучасного рельєфу Південної Америки. Вулканічні області в Андах.
4. Основні риси та загальний план орографічної будови території Південної Америки. Орографія та гіпсометрія Анд.
5. Взаємозв'язок тектонічної будови та сучасної орографії у Південній Америці. Основні типи морфоструктур і морфоскульптур: їх генетична зумовленість та поширення.
6. Корисні копалини Південної Америки : багатство і різноманітність у зв'язку з геологічною будовою, закономірності поширення.
7. Кліматотвірні чинники у Південній Америці.
8. Характеристика кліматичних сезонів у Південній Америці за окремими метеорологічними елементами. Сезонні кліматичні явища. Аналіз розподілу показників тиску, температур повітря, опадів за сезонами (літо, зима).

9. Типи клімату та кліматичне районування Південної Америки. Висотна кліматична поясність в Андах.
10. Фактори формування поверхневого стоку у Південній Америці. Вплив кліматичних умов і орографічних особливостей території на розподіл та густоту річкової мережі. Басейни стоку річок та головні вододіли.
11. Класифікація річок Південної Америки за джерелами живлення, розподілом стоку й типами водного режиму. Гідрографічна та гідрологічна характеристика найбільших річок, оцінка їх господарського значення.
12. Озера Південної Америки: умови формування, генетичні типи улоговин, солоність та стічність, закономірності поширення. Болота, їх поширення. Сучасне покривне та гірське зледеніння.
13. Ґрунтово-рослинний покрив та фауністичні особливості Південної Америки.
14. Структура широтної зональності у Південній Америці: зона вологих екваторіальних лісів (сельва), субекваторіальних перемінно-вологих (в т.ч. мусонних) лісів, саван та рідколісся (льянос, кампос), зона трав'яних субтропічних степів (пампа), зона напівпустель і пустель помірних широт, берегових пустель і напівпустель субекваторіального, тропічного та субтропічного поясів. Характеристика зональних ландшафтів.
15. Висотна поясність в Андах.
16. Фізико-географічне районування Південної Америки. Фактори природної диференціації території материка. Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни та області. Позаандійський Схід та Андійський Захід.
17. Фізико-географічна характеристика Амазонської низовинної країни (за типовим планом).
18. Фізико-географічна характеристика Гвіанської плоскогірної країни (за типовим планом).
19. Фізико-географічна характеристика Бразильської плоскогірної країни.
20. Фізико-географічна характеристика Центрально-Андійської гірської країни.
21. Степові ландшафти та їх аналоги у світі.
22. Савани Африки, Австралії, Південної Америки.
23. ФГП Африки.
24. Генетичні типи берегів Африки.
25. Історія дослідження Африки.
26. Історія палеогеографічного розвитку, тектонічна будова Африки.
27. Процеси сучасного рифтогенезу та вулканізму на материках.
28. Морфоструктура, рельєф Африки.
29. Корисні копалини Африки. Закономірності їх поширення у зв'язку з тектонічною будовою території. Географія родовищ.
30. Кліматотвірні чинники фактори в Африці.
31. Розподіл тиску, ізотерм січня, липня, річної суми атмосферних опадів в Африці.
32. Клімати літнього та зимового сезонів.
33. Кліматичне районування Африки.
34. Характеристика кліматичних областей.
35. Внутрішні води Африки. Фактори формування поверхневого стоку. Розподіл стоку. Кліматичні типи річок.
36. Поширення озер, їх генетичні типи. Водосховища. Підземні води. Оази. Сучасне зледеніння.
37. Структура широтної географічної зональності в Африці. Характеристика зональних типів ландшафтів.
38. Висотна поясність.
39. Екологічні проблеми.
40. Охорона ландшафтів.
41. Фізико-географічне районування Африки. Фактори природної диференціації території материка. Поділ території материка на субконтиненти, фізико-географічні країни та області.

42. Фізико-географічна характеристика Атласької гірської країни.
43. Фізико-географічна характеристика Сахарської нагірно-рівнинної країни.
44. Фізико-географічна характеристика Судано- Гвінейської нагірно-улоговинної країни.
45. Фізико-географічна характеристика улоговини Конго.
46. Фізико-географічна характеристика Ефіопсько- Сомалійської нагірної країни.
47. Фізико-географічна характеристика Східно-Африканської нагірної країни.
48. Фізико-географічна характеристика Південноафриканської плоскогірної країни.
49. Фізико-географічна характеристика о.Мадагаскар.
50. Фізико-географічне положення Австралії.
51. Історія відкриття та дослідження материка.
52. Історія палеогеографічного розвитку,
53. Тектоніко-орографічна будова.
54. Корисні копалини Австралії.
55. Фактори кліматоутворення в Австралії. Гідротермічний режим материка.
56. Кліматичне районування Австралії. Характеристика кліматичних областей.
57. Внутрішні води Австралії. Формування поверхневого стоку. Розподіл стоку. Кліматичні типи річок.
58. Поширення озер, їх генетичні типи. Водосховища. Басейни підземних води, їх розподіл, властивості.
59. Ґрунтово-рослинний покрив Австралії. Зональні типи ґрунтів.
60. Головні елементи австралійської флори. Ендемізм флори та фауни.
61. Структурні особливості географічної зональності в Австралії. Характеристика зональних типів ландшафтів.
62. Фізико-географічне районування Австралії. Фактори природної диференціації території материка.
63. Фізико-географічна характеристика Західно-Австралійської плоскогірної країни.
64. Фізико-географічна характеристика Центральної низовинної країни Австралії.
65. Фізико-географічна характеристика Океанії (за типовим планом).
66. Генетичні типи островів в Океанії.
67. Мікронезія.
68. Полінезія.
69. Меланезія.
70. Фізико-географічна характеристика Нової Зеландії.
71. Фізико-географічна характеристика Гавайських островів.
72. Фізико-географічна характеристика о.Нова Гвінея.
73. Фізико-географічне положення Антарктиди.
74. Історія відкриття та дослідження материка.
75. Сучасні дослідження в Антарктиді.
76. Тектонічна будова Антарктиди.
77. Рельєф, корисні копалини Антарктиди.
78. Сучасне зледеніння в Антарктиді. Гляціальний рельєф материка. Типи льодовиків.
79. Підлідний рельєф Антарктиди. Особливості будови корінного ложа в межах Західної та Східної Антарктиди.
80. Кліматичні особливості Антарктиди. Кліматотвірні чинники.
81. Характеристика кліматичних областей.

82. Антарктида у схемах біотичного районування. Специфіка біоти материка та прибережних морів.